

**Mäntyharjun ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010
Tulokset**

30.11.2010

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
1 VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT	4
2 ULKOILUTOTTUMUKSET	6
2.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus	6
2.2 Ulkoilulajit	6
2.3 Ulkoilua rajoittavat tekijät	7
3 ULKOILUPAIKAT	9
3.1 Ulkoilupaikkojen käyttö	9
3.2 Ulkoilupaikan valinta	10
3.3 Ulkoilupaikkojen saavutettavuus	11
4 MÄNTYHARJUN ULKOILUPALVELUT	12
5 ULKOILUPAIKKOJEN ARVOSANA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	13
5.1 Ulkoilupaikkojen arvosana	13
5.2 Kohdekohtaiset kehittämistarpeet ja -ehdotukset	13
5.2.1 Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät	15
5.2.2 Erilaiset reitit: kuntopolut ja -radat, luontopolut ja retkeilyreitit	15
5.2.3 Hiihtoladut	15
5.2.4 Matkaluistelureitit	15
5.2.5 Esteetön luontoliikunta	16
5.2.6 Uimarannat	16
5.3 Puuttuvat ulkoilupaikat	16
6 MÄNTYHARJUN ULKOILUN KEHITTÄMISTARPEET ASUKASKYSELYN PERUSTEELLA	17

JOHDANTO

Tämä asukaskysely on osa Mäntyharjulla maaliskuun alussa 2010 alkanutta Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hanketta. Suomen Latu aloitti syyskuussa 2009 valtakunnallisen Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hankkeen, jossa tavoitteena on selvittää 15 suomalaisessa kunnassa ulkoilu- ja virkistymahdollisuuksien nykytila ja tulevaisuuden kehittämistarpeet. Vuosina 2009–2011 toteutettava hanke toimii 10-vuotis seurantaselvityksenä vuosina 1998–2000 toteutetulle Sulka I -hankkeelle, jossa selvitettiin yli 400 kunnan ulkoilumahdollisuudet. Tavoitteena on levittää tieto hankkeen tuloksista ja kerätystä hyvistä käytännöistä ja toimintamalleista myös kaikille Suomen kunnille hankkeen loppupuolella. Hanketta rahoittavat Opetusministeriö ja Suomen Latu.

Mäntyharju toimii yhtenä hankkeen hankekunnista. Mäntyharjulla asukaskyselyn tuloksia käytetään osana kunnassa tehtävää Mäntyharjun ulkoilumahdollisuuksien nykytilan selvitystä. Yhteensä Mäntyharjun asukaskyselyyn vastasi 107 asukasta. Tämä on noin 1,7 prosenttia Mäntyharjun väestöstä. Mäntyharjulla oli elokuun 2010 lopulla 6 439 asukasta.

Asukaskysely oli avoimena Mäntyharjun kunnan kotisivuilla 1.9.–1.10.2010 välisen ajan. Asukaskysely oli suunnattu kaikille yli 12-vuotiaille mäntyharjulaisille. Asukaskyselystä tiedotettiin aktiivisesti paikallisessa mediassa. Lisäksi vastausten saamiseksi pyydettiin sähköpostitse paikallisia yhdistyksiä vastaamaan kyselyyn sekä tiedottamaan kyselystä jäsenistölleen. Asukaskyselyn yhteydessä myös arvottiin erilaisia ulkoiluun liittyviä tuotteita. Voittajille on ilmoitettu voitosta henkilökohtaisesti.

Asukaskyselyn avulla kartoitettiin sekä mäntyharjulaisten henkilökohtaisia ulkoiluun liittyviä tottumuksia että ulkoilun olosuhteisiin liittyviä tekijöitä asukkaiden kokemana. Asukkaan omaan käyttäytymiseen liittyen kartoitettiin ulkoilun määrää, heidän harrastamiaan ulkoilulajeja, ulkoilun esteitä sekä ulkoilupaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä. Olosuhteiden näkökulmasta kartoitettiin asukkaiden ulkoilupaikkojen käyttöä, ulkoilupaikkojen saavutettavuutta sekä asukkaiden arvioita ulkoiluolosuhteiden nykytilasta ja kehittämistarpeista. Asukkaat saivat myös antaa arvosanan Mäntyharjun ulkoiluolosuhteille. Asukaskyselyn tulosten avulla halutaan kehittää Mäntyharjun ulkoiluolosuhteita. Tähän raporttiin on kerätty tärkeimmät tulokset ja Mäntyharjun kunnalle toimitetaan koko aineisto mahdollisia jatkoanalyysjä varten.

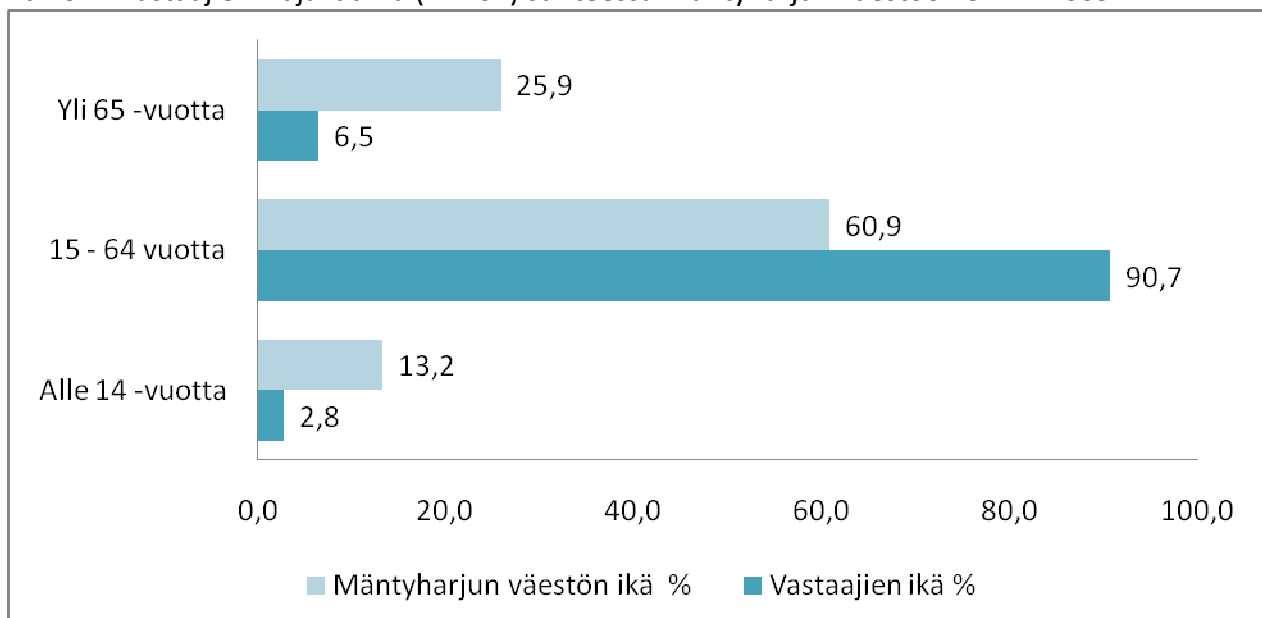
Asukaskyselyn aineisto on analysoitu Webropol- ja Excel -perustyökaluilla. Koska asukaskysely sisälsi avoimia kysymyksiä muun muassa kehittämisehdotuksista, analysoitiin aineistoa Text Mining -työkalulla, joka etsii sanaryypäistä yleisimmät sanat, luo sanapilviä tai sanakarttoja. Asukaskyselyn tulokset ovat yhteistyössä analysoineet ja kirjoittaneet Sulka II -hankkeen projektikoordinaattori Eveliina Nygren ja liikuntatieteiden ylioppilas Riikka Mansikkaviita.

1 VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT

Asukaskyselyn vastaajista 2,8 prosenttia oli alle 19 -vuotiaita, yhteensä 89,7 prosenttia työikäisiä eli 19–64 -vuotiaita ja yhteensä 7,5 prosenttia yli 65 -vuotiaita. Juuri eläköityvien tai eläkkeelle jäävien 65–74 -vuotiaiden ikäluokka on kohtuullisen hyvin edustettuina kyselyssä: 6,5 prosenttia yli 65 -vuotiaista vastaajista oli juuri tätä ikäluokkaa. Vanhin vastaaja asukaskyselyssä oli 75 -vuotias.

Suhteutettuna Mäntyharjun väestörakenteeseen korostuu vastauksissa työikäisen väestön mielipide (Kuvio 1). Tästä kertoo myös vastaajien pääasiallinen toiminta. Vastaajista noin 72 prosenttia on työelämässä joko yrittäjänä, toimihenkilönä tai työntekijänä. Opiskelijoita tai koululaisia vastaajista on 4 prosenttia ja työttömiä tai lomautettuja 1,0 prosenttia. Mäntyharjun työttömyysprosentti oli vuoden 2009 lopussa 9,1 prosenttia. Eläkkeellä vastaajista oli noin 18 prosenttia siinä missä Mäntyharjun väestössä eläkeikäisen väestön osuus oli vuoden 2009 lopulla noin 20 prosenttia.

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (N=107) suhteessa Mäntyharjun väestöön 31.12.2009.

Asukkailta kysyttiin taustatietona myös heidän asumistilannettaan. Vastaajista noin 51 prosenttia on lapsiperheitä. Kahden aikuisen lapsettomia talouksia oli noin 37 prosenttia vastaajista. Sinkkuja eli yhden aikuisen talouksia oli noin 16 prosenttia vastaajista. Asukaskyselyssä asumistilanteen lisäksi haluttiin tietää miten vastaajat levittyvät Mäntyharjun alueelle. Tuloksia analysoitaessa todettiin, että vastaajat edustavat hyvin Mäntyharjun eri asuinalueita. Asukaskyselyn vastaajista 69 prosenttia oli naisia ja vain 31 prosenttia miehiä (Taulukko 1). Tämän tyyppisissä kyselyissä naiset ovat perinteisesti aktiivisempia vastaamaan. Sukupuolta tarkasteltaessa, olivat naiset miehiä enemmän edustettuina asukaskyselyssä sekä suhteutettuna Mäntyharjun väestöön.

Taulukko 1. Vastaajien sukupuoli (N=107) suhteessa Mäntyharjun väestöön 31.12.2009.

	Vastaajien sukupuoli %	Mäntyharjun väestö %
Nainen	68,9	50,6
Mies	31,1	49,4

Tarkasteltaessa vastaajien yhdistysaktiivisuutta, voidaan sanoa kyselyyn vastanneen sekä itsenäisesti liikuntaseuran kuulumatta liikkuvia ja ulkoilevia sekä vastaajia, jotka kuuluvat liikuntaseuraan, liikkuvat seuran vuoroilla tai liikkuvat seuran toiminnan ulkopuolella, mutta kuuluvat seuraan. Kokonaisuudessaan vastaajista liikuntaseuraan kuului 14 prosenttia vastaajista ja liikuntaseuraan kuulumattomia itsenäisesti ulkoilulevia ja liikkuvia oli 86 prosenttia vastaajista.

2 ULKOILUTOTTUMUKSET

2.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus

Toteutetussa asukaskyselyssä yhtenä osa-alueena kartoitettiin mäntyharjulaisten ulkoiluaktiivisuutta. Ulkoilu määriteltiin kodin pihapiirin ulkopuolella vapaa-ajalla omin lihasvoimin tapahtuvaksi vähintään 15 minuuttia kestäväksi liikkumiseksi ja oleskeluksi. UKK -instituutin terveysliikuntasuosituksen mukaan ihmisen tulisi harrastaa perusliikuntaa yhteensä 3-4 tuntia viikossa jaettuna kaikille viikonpäiville eli vähintään 30 minuuttia päivässä. Yleisesti ottaen ulkoilua ei välttämättä aina mielletä liikunnaksi vaikka se usein sitä onkin. Toiset ulkoilevat liikkuaakseen ja toiset ulkoilevat esimerkiksi luontoelämysten vuoksi tai siirtyäkseen paikasta toiseen.

Asukaskyselyn vastaajat ulkoilevat verrattain paljon: 36,5 prosenttia vastaajista ulkoilee päivittäin ja 52 prosenttia useammin kuin kerran viikossa. Liikuntaa vastaajista harrastaa päivittäin 34,5 prosenttia ja useamman kerran viikossa 58 prosenttia. Vastaajissa painottuvat aktiiviset ulkoilijat ja liikkujat. Tämä on odotettu tulos: paljon ulkoilupaikkoja käyttävillä on myös suurempi halu kehittää olosuhteita ja osallistua asukaskyselyyn. Aktiivit ovat usein myös kriittisempiä.

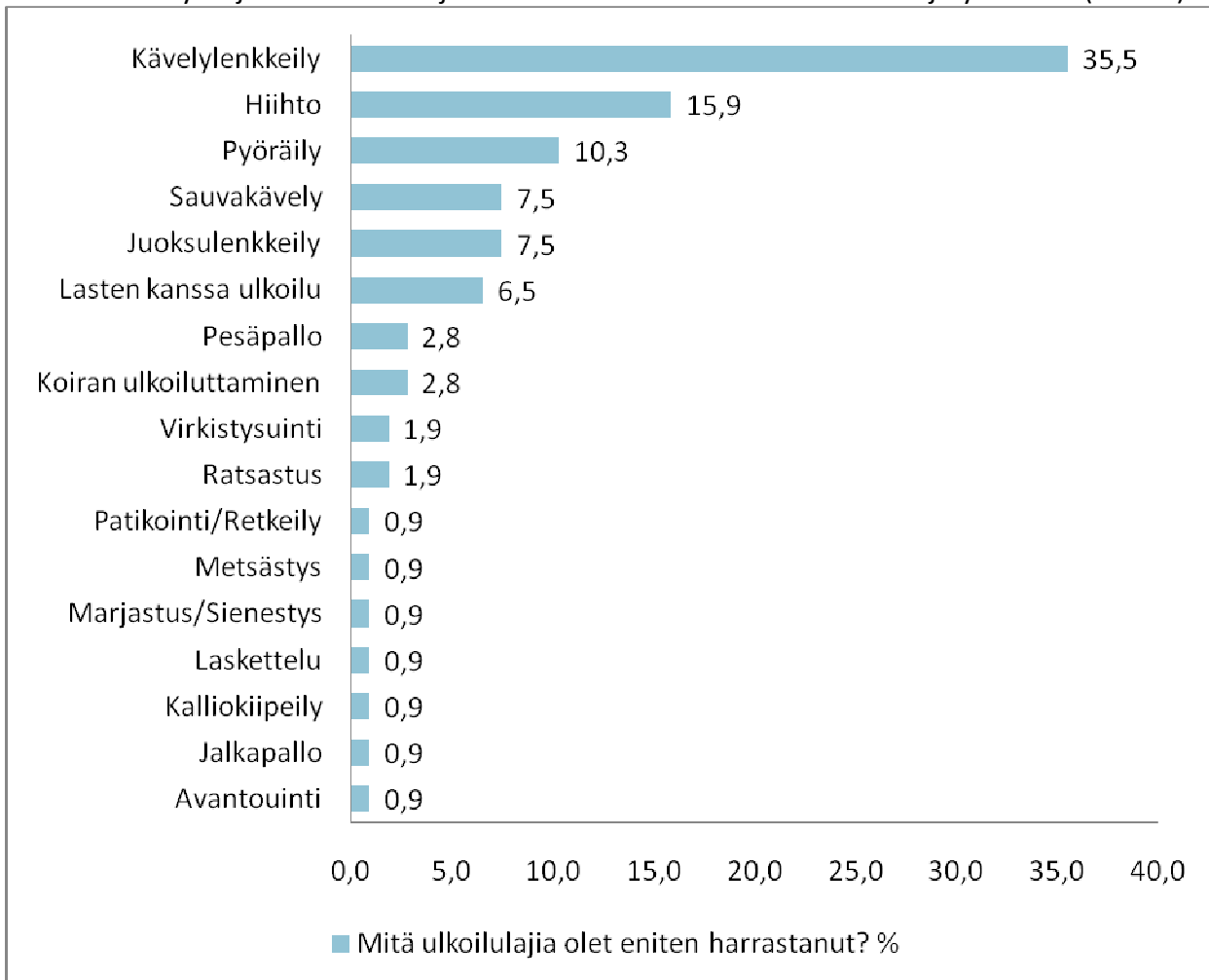
Sulka II -hankkeen asukaskyselyn vastaajista ulkoilua päivittäin tai useamman kerran viikossa harrastaa 89 prosenttia vastaajista siinä missä myös liikuntaa harrastaa saman verran vastaajista. 8 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilevansa kerran viikossa, liikuntaa sanoo harrastavansa 4 prosenttia vastaajista. Harvemmin kuin kerran viikossa ulkoilee 2 prosenttia vastaajista ja 3 prosenttia vastaajista sanoo harrastavansa liikuntaa harvemmin kuin kerran viikossa. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan (2009–2010) ”harvemmin” tai ”ei koskaan” -liikkuvien osuus on noin 10 prosenttia suomalaisesta aikuisväestöstä (19–65 -vuotiaat). Tämä on ryhmä, joka tulee huomioida tulevaisuuden yhdyskunta- ja liikuntasuunnittelussa.

2.2 Ulkoilulajit

Asukkailta kysyttiin Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä heidän eniten harrastamiaan ulkoilulajeja (Kuvio 2). Suosituimpia lajeja vastaajien keskuudessa olivat kävelylenkkeily, hiihto ja pyöräily. Muitakin lajeja nimettiin eniten tai toiseksi eniten harrastettujen lajien joukkoon, mutta yksikään jota listassa ei ilmene, ei noussut yli prosentin osuuden eli vastaukset hajaantuivat monien eri ulkoilulajien välille.

Asukkailta kysyttiin myös lajeja, joita he tulevaisuudessa haluaisivat harrastaa enemmän sekä lumiseen aikaan että sulan maan kaudella. Vastaajat nimesivät 1–3 tärkeintä lajia, joita haluaisivat harrastaa tulevaisuudessa. Lumiseen aikaan ylivoimaisesti suosituin vastauksista oli hiihto (87 prosenttia vastauksista). Esiin nousi myös luistelu (noin 30 prosenttia vastaajista) ja kävelylenkkeily (noin 27 prosenttia vastaajista). Sulan maan kaudella vastaajat haluaisivat tulevaisuudessa harrastaa enemmän pyöräilyä (50 prosenttia vastaajista) sekä kävelylenkkeilyä (50 prosenttia vastaajista).

Kuvio 2. Mäntyharjulaisten eniten ja toiseksi eniten harrastamat ulkoilulajit yhteensä (N=107).

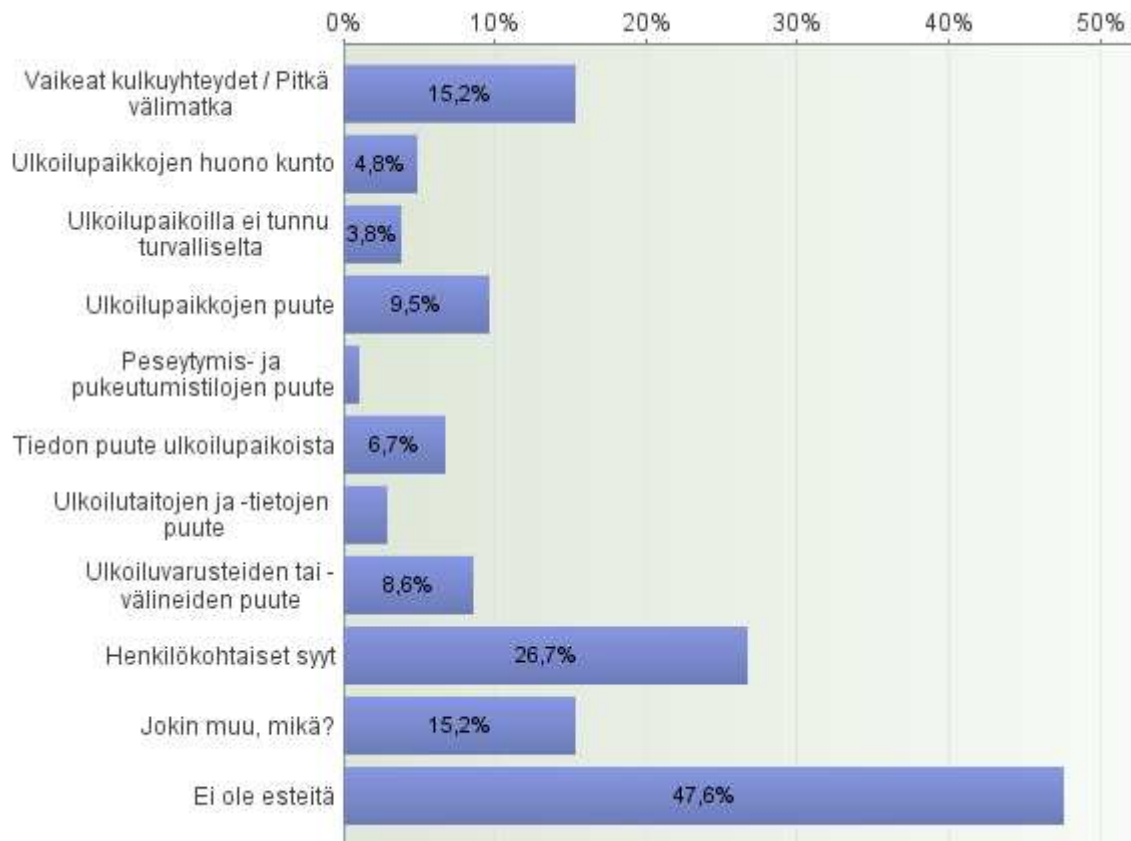

2.3 Ulkoilua rajoittavat tekijät

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä asukailta kysyttiin heidän ulkoiluaan rajoittavia tekijöitä (Kuvio 3). Vastajat saivat valita vaihtoehdoista 0–3 heidän mielestään merkittävintä tekijää. Osa vastaajista kokee, ettei ulkoilua rajoittavia tekijöitä ole (47,6 prosenttia). Noin 27 prosenttia vastaajista nimeää ulkoilua rajoittavaksi tekijäksi henkilökohtaisen syyn. Henkilökohtaisilla syillä tarkoitetaan esimerkiksi työstä johtuvaa ajanpuutetta, laiskuutta, sairautta tai esimerkiksi väsymystä.

Olosuhteisiin liittyvistä syistä eniten vastaajien ulkoilua rajoittavat vaikeat kulkuyhteydet (noin 15,2 %), ulkoilupaikkojen puute (9,5 %). Tiedon puute ulkoilupaikoista rajoittaa ulkoilua noin 7 prosentilla vastaajista.

Kuvio 3. Ulkoilua rajoittavat tekijöiden prosentuaalinen jakauma (N=107).

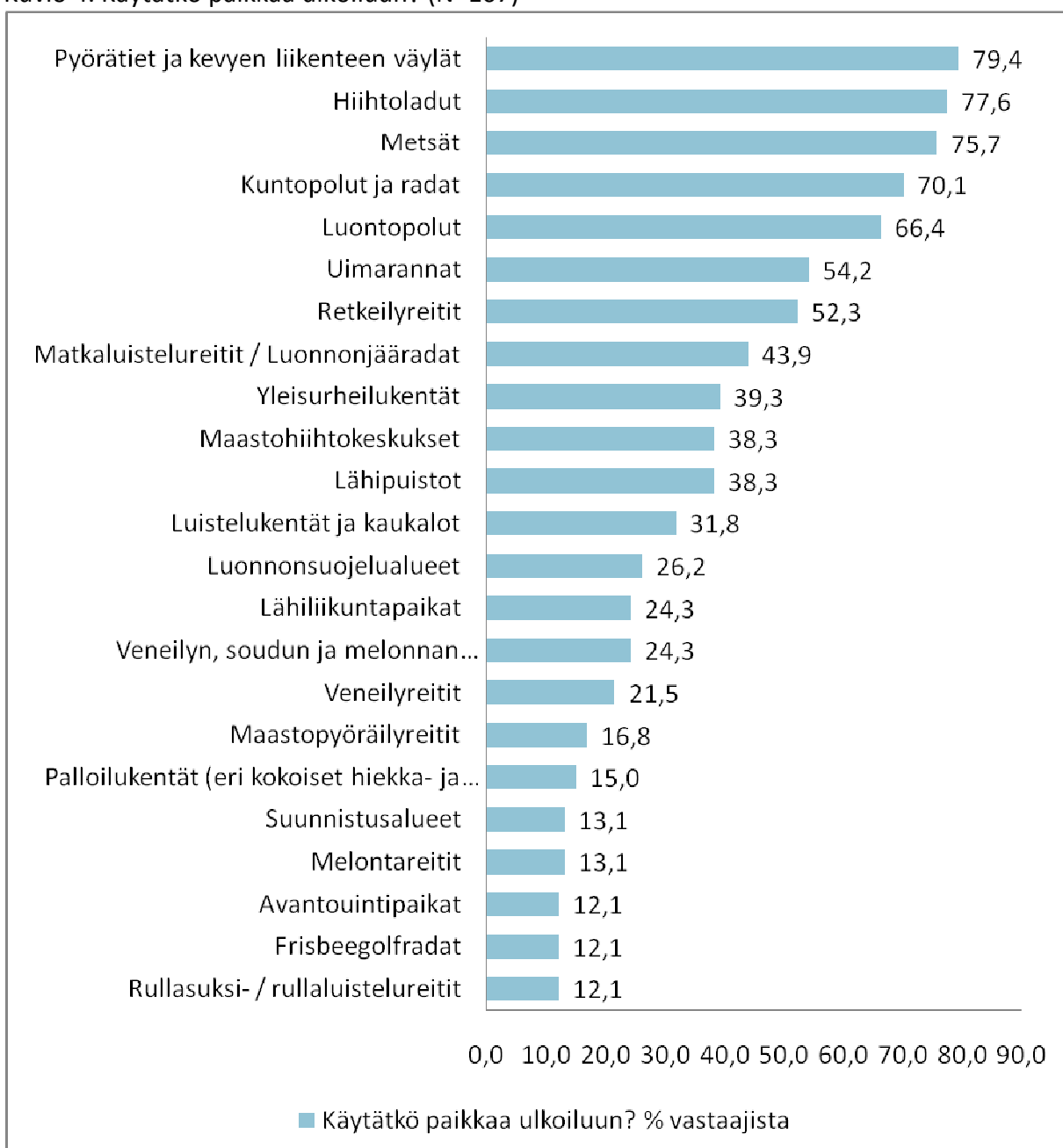
3 ULKOILUPAIKAT

Kyselyssä asukailta kysyttiin heidän ulkoilupaikkojen käyttöään, ulkoilupaikan valinnan perusteena olevia tekijöitä sekä ulkoilupaikan saavutettavuuteen ja sijaintiin liittyviä tekijöitä.

3.1 Ulkoilupaikkojen käyttö

Asukaskyselyssä vastaajat saivat arvioida yleisellä tasolla ulkoiluun erilaisilla ulkoilupaikoilla. Kysymys kuului, käytätkö kohdetta ulkoiluun? 79,1 prosenttia vastaajista käyttää pyöräteitä tai kevyen liikenteen väyliä ulkoiluun. Hiihtoladut (77,6 % vastaajista), metsät (75,7 %) sekä kuntopolut ja radat (70,1 %) ovat myös suosittuja ulkoilupaikkoja. Muita suosittuja ulkoiluun käytettyjä kohteita ovat luontopolut (66,4 %) ja uimarannat (noin 54,2 %) (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Käytätkö paikkaa ulkoiluun? (N=107)

Asukailta kysyttiin myös heidän eniten lumisella ja eniten sulan maan kaudella käyttämäänsä

ulkoilupaikkaa. Samalla asukkaat saivat esittää kehittämisehdotuksia kyseistä ulkoilupaikkaa koskien. Yhteensä 100 vastaajaa nimesi eniten käyttämänsä ulkoilupaikan lumisella kaudella ja 98 vastaajaa sulan maan kaudella. Yhteensä kyselyssä oli 107 vastaajaa.

Lumiseen aikaan vastaajat nimeivät tiettyjä suosittuja kohteita, mutta muuten ulkoilupaikkojen käyttö hajaantuu. Paljon mainintoja keräsi Pyhäveden jäällä oleva latuverkosto. Kokonaisuudessaan paljon mainintoja saavat nimenomaan hiihtoladut. Myös urheilualue on suosittu.

Sulan maan kaudella suosituimmaksi yksittäiseksi kohteeksi kaiken kaikkiaan nousevat talvea enemmän erilaiset kotoa lähellä olevat keskustan ja kirkonkylän kevyen liikenteen väylät, erilaiset metsäreitit, pururadat sekä luontopolut erona lumisen kauden eniten käytettyyn, esimerkiksi kauempana sijaitsevaan hiihtolatuun. Ehdoton ykkönen on pyörätie, kevyen liikenteen väylä ja myös maanteiden pientareet. Myös Pyhäveden rannassa kulkeva reitti on suosittu ulkoilualue kuntakeskuksen urheilukentän rinnalla.

3.2 Ulkoilupaikan valinta

Asukkaita pyydettiin arvioimaan ulkoilupaikan valintaan vaikuttavien tekijöiden tärkeyttä asteikolla 1–4 (Taulukko 2). Tärkeimmiksi tekijöiksi ulkoilupaikan valinnassa nousivat ulkoilua rajoittavien tekijöiden suuntaisesti ulkoilupaikan hyvä kunto (Ka 1,6), ulkoilupaikan turvallisuus (Ka 1,7) sekä hyvä valaistus (Ka 2,1). Vähiten tärkeää vastaajille oli palvelujen sijainti lähellä ulkoilupaikkaa (Ka 3,8).

Taulukko 2. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle ulkoilupaikan valinnassa? (N=107)

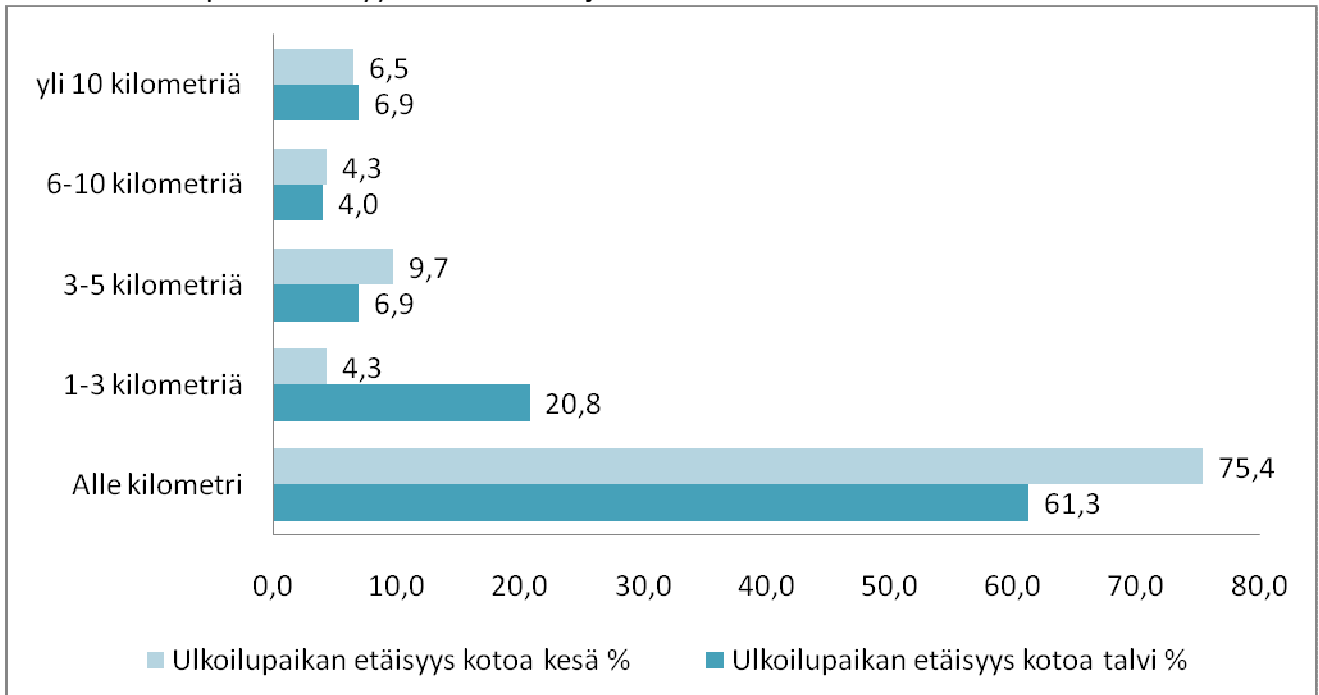
	1 Erittäin tärkeä	2 Melko tärkeä	3 Ei kovin tärkeä	4 Ei lainkaan tärkeä	Yhteensä	ka.
Hyvä ulkoilupaikan kunto	49	47	6	1	103	1,7
Ulkoilupaikan turvallisuus	50	40	13	0	103	1,8
Hyvät opastustaulut ja viitoitukset	48	41	14	1	104	1,8
Saan tietoa ulkoilupaikan kunnosta ja sijainnista verkkosivujen kautta	33	47	16	5	101	2,1
Hyvä valaistus	36	40	25	1	102	2,2
Maaston vaihtelevuus	21	55	24	2	102	2,3
Ulkoilupaikan esteettömyys	23	49	22	6	100	2,4
Soveltuvuus perheliikuntaan	24	44	24	9	101	2,5
Saan tietoa ulkoilupaikasta karttojen avulla	23	41	33	3	100	2,5
Helppo saavutettavuus ilman autoa	29	32	35	4	100	2,5
Monipuolinen viherympäristö	19	41	37	5	102	2,7
Mahdollisuus monien ulkoilulajien harrastamiseen	14	47	35	6	102	2,7
Hyvät pysäköintimahdollisuudet	12	26	49	13	100	3,3
Palvelut lähellä ulkoilupaikkaa	3	16	55	26	100	3,9

3.3 Ulkoilupaikkojen saavutettavuus

Asukkaat arvioivat myös eniten käytettyjen ulkoilupaikkojensa etäisyyttä kotoa (Kuvio 5). Lisäksi heiltä kysyttiin kulkuvälinettä ulkoilupaikalle. Eniten käytetty ulkoilupaikka sijaitsee keskimäärin kauempana kotoa talvella kuin kesällä: 0–200 metriä kotoa sijaitsevien ulkoilupaikkojen käyttö lisääntyy kesällä. Kesällä noin 46,2 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilupaikan sijaitsevan 0-200 metrin päässä kotoa ja talvella noin 29,7 prosenttia. Lähiulkoilu ja -virkistysmahdollisuuksien, kuten lähimetsien ja kevyen liikenteen väylien käyttö siis luonnollisesti lisääntyy kesällä. Kokonaisuudessaan isoa eroa ei kuitenkaan käytössä ole. Kesällä alle kilometrin päässä kotoa sijaitsevia paikkoja käyttää noin 75,4 prosenttia ja talvella 61,3 prosenttia vastaajista. 1–5 kilometrin päässä kotoa sijaitsevaa paikkaa käyttää kesällä noin 14 prosenttia vastaajista siinä missä 27,7 talvella prosenttia vastaajista.

Ulkoilupaikalle kuljettiin useammin yksityisellä moottoriajoneuvolla talvella (36,7 prosenttia) kuin kesällä (12,1 prosenttia). Talvikaudella ulkoilupaikalle kulki kävellen tai juosten (60,2 prosenttia). Kesällä eniten ulkoilupaikalle liikutaan kävellen tai juosten (noin 52 prosenttia) tai pyörällä (23,3 prosenttia) edellä mainitun moottoriajoneuvon lisäksi. Talvella pyörällä kulkee eniten käytetylle ulkoilupaikalle vain muutama. Yksikään ei sano kulkevansa Mäntyharjulla kesällä tai talvella ulkoilupaikalle julkisella kulkuvälineellä. Kesällä kukaan ei sano kulkevansa eniten käytetylle ulkoilupaikalle myös rullaluistimilla tai -laudalla.

Kuvio 5. Ulkoilupaikan etäisyys kotoa kesällä ja talvella.

Asukkailta kysyttiin myös avoimena kysymyksenä mitä ulkoilupaikkoja he toivoisivat lähemmäksi kotiaan. Vastaajat saivat merkata 0-3 ulkoilupaikkaa tärkeysjärjestyksessä. Noin 62 prosenttia ja esitti ainakin yhden toivomuksen ulkoilupaikasta lähempänä kotiaan. Eniten toivottiin hiihtolatuja ja pyöräteitä.

4 MÄNTYHARJUN ULKOILUPALVELUT

Mäntyharjussa on erilaisia ulkoilupalveluja. Sähköisen ulkoilukartan avulla asukkaille tuotetaan tietoa reittien ja latujen sijainnista ja valikoimasta ja uusi ulkoilukartta täydentää tietoa. Liikuntatoimen kotisivuilta löytyy listaus kunnan liikuntapaikkojen valikoimasta ja talvella hiihtolatujen auruustilanne näkyy kunnan kotisivuilta ja päivittyy päivittäin. Informaatiota liikuntapaikoista voidaan vielä kehittää. Esimerkiksi tiettyjen kohteiden tiedot vaativat vielä päivittämistä ja kunta voisi rohkeammin markkinoida hienoja kohteitaan. Kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan eri ulkoilupalvelujen nykytilaa asteikoilla 1-5 (Taulukko 3). Analysointivaiheessa keskimäinen vastaus (3 Ei hyvä eikä huono) poistettiin vastauksista ja keskiarvot laskettiin uudelleen. Niinpä ulkoilupalvelujen keskiarvosanat sijoittuvat asteikoille 1-4.

Parhaan arvosanan saivat opastustaulut ja viitat (Ka 3). Välineiden vuokraus- ja huoltopalvelut ja yrittäjien tuottamiin palvelut saivat arvosanan 2,1 ja niissä näyttäisi olevan kehittämistarvetta. Ulkoilupaikoista tiedottaminen ja kunnan sähköiset ja paperiset materiaalit saivat hyvän arvosanan (Ka 2,8). Kokonaisuudessaan suhteutettuna ulkoilupaikkojen arvosanoihin, on ulkoiluolosuhteisiin liittyvissä palveluissa enemmän kehittämistä.

Asukkaat saivat esittää myös kehittämissuhteita kunnan ulkoilupalveluja koskien. Vastaajat jättivät yhteensä 33 kehittämissuhteusta eli yli 30 prosenttia vastaajista jätti kehittämissuhteuksen Mäntyharjun ulkoilupalveluja koskien. Kaikki kehittämissuhteukset eivät koskeneet ainoastaan palveluja vaan toiveita esitetään myös konkreettisiin ulkoilupaikkoihin liittyen. Palveluita koskien kehittämissuhteuksissa korostuu ulkoilupaikkojen valikoimasta tiedottaminen sekä viitoitukseen ja erityisesti karttoihin panostaminen. Tietoa on jo nykyisellään olemassa, joten vaikuttaisikin, että asukkaat tulisi paremmin ohjata oikean tiedon äärelle.

Taulukko 3. Ulkoiluolosuhteisiin liittyvien palvelujen arvosanat.

	4 Erittäin hyvä	3 Hyvä	2 Huono	1 Erittäin huono	Yhteensä	ka.
Ruoanlaitto-, tauko- ja yöpymispaikat	1	32	21	1	55	2,6
Opastustaulut ja viitat	10	59	10	0	79	3
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	2	20	30	6	58	2,3
Välineiden vuokraus- ja huoltopalvelut	1	8	45	3	57	2,1
Kunnan sähköiset ja paperiset ulkoilukarttamateriaalit	2	41	11	0	54	2,8
Esitteet ja tiedotteet internetin, lehtien, radion ja television kautta	4	31	12	0	47	2,8

5 ULKOILUPAIKKOJEN ARVOSANA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

5.1 Ulkoilupaikkojen arvosana

Asukaskyselyssä asukkaat saivat antaa arvosanan Mäntyharjun ulkoiluolosuhteille. Vastaajat arvioivat kysymyksessä tyytyväisyyttään kutakin ulkoiluolosuhteiden kokonaisuutta kohtaan asteikolla 4 erittäin tyytyväinen, 3 tyytyväinen, 2 tyytymätön, 1 erittäin tyytymätön (Taulukko 4). Analysointivaiheessa vastauksista poistettiin Ei tyytyväinen eikä tyytymätön -vastausvaihtoehto.

Parhaimman arvosanan saivat hiihtoladut (Ka 3,5) ja luontopolut (Ka 3,4). Asukkaat olivat erittäin tyytyväisiä hiihtolatuihin ja tyytyväisiä kaikkiin muihin kohteisiin. Huonoimman arvosanan saivat pyörätiet/kevyen liikenteen väylät (Ka 2,8) ja uimarannat (Ka 2,6).

Taulukko 4. Mäntyharjun ulkoilupaikkojen arvosana kokonaisuudessaan.

	4 erittäin tyytyväinen	3 tyytyväinen	2 tyytymätön	1 erittäin tyytymätön	Yhteensä	ka.
Hiihtoladut	46	45	3	0	94	3,5
Luontopolut	32	42	3	0	77	3,4
Retkeilyreitit	24	43	2	1	70	3,3
Kuntoreitit	18	57	3	1	79	3,2
Ulkokentät	10	42	3	0	55	3,1
Puistot	7	58	4	0	69	3
Lähiliikuntapaikat	9	48	6	1	64	3
Pyörätiet/kevyen liikenteen väylät	7	49	15	3	74	2,8
Uimarannat	8	34	14	9	65	2,6

5.2 Kohdekohtaiset kehittämistarpeet ja -ehdotukset

Asukaskyselyssä asukkailta kysyttiin kehittämisehdotuksia Mäntyharjun ulkoilupaikkoja koskien sekä yleisellä tasolla että tarkemmin asukkaan eniten kesällä ja talvella käyttämän ulkoilupaikan yhteydessä. Selvää on, että ulkoilupaikkojen kehittämisehdotusten määrä on suhteessa niiden käyttöön: pyöräteitä käytetään paljon ja tämän vuoksi niitä halutaan myös kehittää. Tarkasteluun on nostettu myös keskiarvoltaan isoja mutta pienemmän ryhmän mielestä kehittämistä vaativia ulkoilupaikkoja on tarkasteltu kohteiden saamien kehittämistarve -kirjausten sekä kohteen saaman keskiarvon (3 nykytila hyvä/2 jonkin verran kehittämistarvetta/3 paljon kehittämistarvetta) näkökulmasta. Lisäksi asukkaat saivat jättää kirjallisia kehittämisehdotuksia eri ulkoilualueita koskien. Vastaajista kehittämisehdotuksia kirjasi 32 reittejä, polkuja, ratoja ja hiihtolatuja, 20 ulkoilu- ja virkistyspaikkoja ja 10 ulkokenttiä ja lähiliikuntapaikkoja koskien.

Enimmillään yksittäinen kohde sai (3 nykytila hyvä/2 jonkin verran kehittämistarvetta/3 paljon kehittämistarvetta) kirjauksia 90 prosentilta kaikista vastaajista ja vähimmillään noin 8 prosentilta. Tietyt kohteet siis nousevat kehittämistarpeeltaan esiin ja toisiin ollaan tyytyväisiä tai vaihtoehtoisesti käytön näkökulmasta niiden kehittämistarve koskee pienempää ryhmää ihmisiä. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Ulkoilu- ja vapaa-ajan paikkojen kehittämistarve vastausten määrän mukaan.

	3 Nykytila hyvä	2 Jonkin verran kehittämistarvetta	1 Paljon kehittämistarvetta	Yht	ka.
Frisbeegolfradat	21	2	1	24	2,8
Metsät	61	13	0	74	2,8
Luonnonsuojelualueet	21	7	0	28	2,8
Pesäpallokentät	15	5	0	20	2,8
Hiihtoladut	59	23	1	83	2,7
Yleisurheilukentät	31	16	0	47	2,7
Avantouintipaikat	15	4	2	21	2,6
Luontopolut	44	21	3	68	2,6
Kuntopolut ja radat	45	28	1	74	2,6
Veneilyreitit	19	12	1	32	2,6
Maastohiihtokeskukset	24	16	1	41	2,6
Suunnistusalueet	10	8	1	19	2,5
Retkeilyreitit	32	26	4	62	2,5
Lähipuistot	20	21	2	43	2,4
Luistelukentät ja kaukalot	19	13	4	36	2,4
Palloilukentät (eri kokoiset hiekka- ja nurmikentät)	9	11	1	21	2,4
Tenniskentät	9	8	3	20	2,3
Lähiliikuntapaikat	10	16	2	28	2,3
Melontareitit	13	11	5	29	2,3
Lentopallokentät	6	7	3	16	2,2
Beachvolleykentät	6	8	3	17	2,2
Veneilyn, soudun ja melonnan rantautumispaikat	9	17	4	30	2,2
Koripallokentät	5	5	3	13	2,2
Pyörätiet	26	43	19	88	2,1
Matkaluistelureitit / Luonnonjääradat	11	27	10	48	2
Leiri- ja retkeilykeskukset	5	5	6	16	1,9
Maastopyöräilyreitit	6	13	8	27	1,9
Ratsastusreitit	3	6	4	13	1,9
Pyörätuolireitit	6	7	8	21	1,9
Ulkokiipeilypaikat	4	1	6	11	1,8
Uimarannat	9	27	22	58	1,8
Tekojäät	4	4	8	16	1,8
BMX- sekä rullalautailu- ja rullaluistelupuistot	1	6	4	11	1,7
Rullasuksi- / rullaluistelureitit	3	8	12	23	1,6
Golfkentät	2	1	8	11	1,5
Laskettelurinteet ja rinnehihtokeskukset	1	4	11	16	1,4

5.2.1 Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät

Pyöräteiden ja kevyen liikenteen väylien aktiivinen käyttö heijastuu myös asukaskyselyn ulkoilupaikkojen kuntoon liittyviin tuloksiin. Vastaajista 24,8 prosenttia sanoo Mäntyharjun pyöräteillä olevan jonkin verran kehittämistarvetta. 11 prosenttia vastaajista on sitä mieltä että pyöräteillä on paljon kehittämistarvetta. Tämä antaa kunnalle selkeän viestin pyöräteiden kehittämistoimenpiteiden tarpeesta muistattaessa että lähes 80 prosenttia vastaajista sanoi käyttävänsä pyöräteitä ulkoiluun.

Varsinaisia kehittämisehdotuksia tarkasteltaessa kohdistuvat ne eniten kevyen liikenteen väylien tarpeeseen taajamista keskustaan ja olemassa olevien väylien kunnan parantamiseen. Asukkaat toivovat pidempiä pyöräiteitä, jotka yhdistyvät keskustan kevyen liikenteen väyliin varsinkin Vihantasalmen suuntaan. Tien varteen tullaan tulevaisuudessa rakentamaan uutta asuinalueita ja parhaillaan rakennetaan asuutontomessualueita. Tien varteen on myös kaavoitettu teollisuusalue. Liikenteen määrän kasvaessa tarve väylälle tulee myös tulevaisuudessa kasvamaan. Vihantasalmelle suuntautuvan kevyen liikenteen väylän lisäksi toiveita esitetään uuden 5 -tien varteen ja Varpasen suuntaan. Pyöräteiden puuttumisen vuoksi ulkoilu koetaan myös turvattomaksi. Väestön vanhetessa maanteiden varressa ulkoilu ei enää oole vaihtoehto. Myös kevyen liikenteen välillä harrastettavat rullasuksi- ja rullaluistelureitit saivat mainintoja: 55 prosenttia kaikista vastaajista sanoi niillä olevan jonkin verran tai paljon kehittämistarvetta.

5.2.2 Erilaiset reitit: kuntopolut ja -radat, luontopolut ja retkeilyreitit

Kokonaisuudessaan Mäntyharjun erilaiset reitit vaativat asukkaiden mielestä vain jonkin verran kehittämistä. Lähinnä kehittämisehdotukset suuntautuvat taukopaikkoihin ja reitteihin esimerkiksi valaistuksen tarpeeseen Pyhäveden rannassa. Muuten reitteihin oollaan tyytyväisiä. Kuntopoluille ja -radoille kirjasi kehittämistarvetta yhteensä 18,7 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 2,11. Luontopoluille kehittämistarve -merkintöjä tuli 17,2 prosentilta vastaajista keskiarvon ollessa 2,14 (jonkin verran kehittämistarvetta). Retkeilyreiteille kehittämistarvetta merkitsi 25,4 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 2,1 (jonkin verran kehittämistarvetta). Retkeilyreitillä tarkoitetaan viitoitettuja, pidempiaikaiseen retkeilyyn tarkoitettuja reittejä. Reitin tulisi olla vähintään yhden päivämatkan eli 10 km pituinen.

5.2.3 Hiihtoladut

Hiihtoladut saivat asukaskyselyssä vastaajilta arvosanan erittäin tyytyväinen. Hiihtoladuille kirjasi kehittämistarvetta noin 14 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 2,22 . Mäntyharjun alueen hiihtoladujen tila on hyvä ja 50 % vastaajistakin kehui hiihtoladujen nykytilaa hyväksi. Mäntyharjun keskustassa sijaitsevalle urheilukentälle on myös ajettu latua, joka on myös välillä toiminut ensilumenlatuna.

5.2.4 Matkaluistelureitit

Asukaskyselyssä vastaajista 39 prosenttia oli sitä mieltä, että matkaluistelureitillä on kehittämistarvetta. Kehittämistarpeen keski-arvo oli 1,84 (jonkin verran kehittämistarvetta). Eniten asukaskyselyssä yksinkertaisesti toivotaan matkaluistelureitien syntyvän seuraavana

talvena. Viime talvena lähes jokaisessa Suomen kunnassa matkaluistelureitin ylläpito oli iso haaste lumenpaljouden vuoksi. Talvella 2010–2011 matkaluistelureitti tulee olemaan Mäntyharjulla säiden salliessa.

5.2.5 Esteetön luontoliikunta

Vastaajista noin puolet sanoi pyörätuolireiteillä olevan kehittämistarvetta. Vastausten keskiarvo oli 2,41 (jonkin verran kehittämistarvetta). Pyörätuoleille soveltuva reitti soveltuu moneen tarkoitukseen esteettömän ulkoilun rinnalla: lapsiperheiden rattailla tehtäviin lenkkeihin ja rollaattorilla liikkuvien ulkoiluun. Mäntyharjulle on valmistumassa esteetön liikuntareitti Katiskalahden maisemapolku, johon on tehty myös esteettömän reitin reittiluokittelu. Polku avataan keväällä 2011. Tarvetta reitille vaikuttaisi asukaskyselyn olevan.

5.2.6 Uimarannat

Uimarannoille merkitsi kehittämistarvetta 42 prosenttia vastaajista ja ne saivat asukaskyselyn vastaajilta ulkoilupaikoista huonoimman arvosanan. Eniten vastaajat toivoivat uimarantojen kuntoa parannettavan ja palveluja, kuten wc -ja pukeutumiskoppeja rakennettavan lisää.

5.3 Puuttuvat ulkoilupaikat

Asukkailta tiedusteltiin myös, puuttuuko Mäntyharjulta jokin tärkeä ulkoilupaikka, joka vaikeuttaa ulkoilun harrastamista. Vastaajat saivat merkitä 0-3 ulkoilupaikkaa tärkeysjärjestyksessä. Yhteensä 35 eli 30 prosenttia vastaajista vastasi kysymykseen. Kokonaisuudessaan vastauksista ei nouse montaa täysin uutta ulkoilupaikkaa vaan pitkälti vastaukset keskittyvät nykyisten ulkoilupaikkojen kehittämiseen. Eniten toivotaan uutta uimahallia ja laskettelurinnettä.

6 MÄNTYHARJUN ULKOILUN KEHITTÄMISTARPEET ASUKASKYSELYN PERUSTEELLA

Hyvän ulkoilukunnan tulee tarjota helposti saavutettavia lähivirkistys- ja leikkimahdollisuuksia lapsiperheille, monipuolisia ja vaihtelevia ulkoilupaikkoja nuorille ja aikuisille sekä matalan kynnyksen esteettömiä ulkoilupaikkoja ikääntyville. Mäntyharjun kunta tarjoaa monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia kaikenikäisille kuntalaisille. Mäntyharjun tarjoamat maisemat ja lenkkeilymahdollisuudet lähellä keskustaa ja kuntopolut kauempanakin tarjoavat erilaisia harrastuksia niin talvisin hiihtäjille kuin kesäisin lenkkeilijöille, veneilijöille ja esimerkiksi uimareille.

Asukaskyselyn tulosten perusteella mäntyharjun ulkoilupaikkoihin ollaan tyytyväisiä ja eniten kiitosta saavat hiihtoladut. Suurimmat haasteet nykypäivän Mäntyharjun ulkoiluolosuhteissa liittyvät olemassa olevien mahdollisuuksien kunnossapitoon. Myös ulkoilupalvelut vaativat terävöittämistä ja markkinointia.

Pyörätie- ja kevyen liikenteen väylien verkoston kehittämiseen tulee Mäntyharjulla kiinnittää tulevaisuudessa huomiota. Pienessä kunnassa jo kohtuullinen määrä kevyen liikenteen väyliä oikeilla reiteillä voi toimia merkittävänä ulkoilupaikkana. Myös uimarannat vaativat kehittämistä. Esimerkiksi Mäntyharjun keskustassa sijaitsee upeilla maisemilla varustettu Kurkiniemen uimaranta, jonka palveluja kehittämällä iso osa tästä tarpeesta tulisi tyydytettyä lähirantojen perusylläpidon rinnalla. Kevyen liikenteen väylien ja uimarantojen kunnan parantamisen rinnalla kehittämisessä tulee keskittyä varsinkin tiedottamiseen sekä kunnan kotisivuilla että ulkoilukartan muodossa. Kokonaisuudessaan tarkasteltaessa Mäntyharjun ulkoilureittien ja kuntoratojen valikoimaa, on se monipuolinen. Ulkoilupaikkojen valikoimasta tiedottamista parantamalla sen käyttöastetta voidaan vielä parantaa.

Yksittäisistä kohteista esiin nousevat esimerkiksi esteetön ulkoilureitti ja matkaluistelureitti. Esteettömän luontoliikunnan kasvava tarve onkin huomioitu ja Katiskalahdella on tulevaisuudessa kilometrin pituinen esteetön maisemapolku. Myös matkaluistelureitti on edelleen haluttu ulkoliikuntapaikka ja sen toivotaan toteutuvan jälleen ensi talvena Mäntyharjulla.

Asukaskyselyn lopuksi asukkaat saivat nimetä ulkoilupaikkaan tai -palveluun liittyviä asioita, joissa Mäntyharju on vastaajan mielestä onnistunut. Monen vastaajan mielestä kunta oli onnistunut varsinkin hiihtolatuksen ylläpidossa ja muutenkin ulkoilupaikat saavat kiitosta.

Kehittämistä jatketaan edelleen ja tämän asukaskyselyn tulokset tulevat osaksi laajempaa selvitystä Mäntyharjun ulkoiluolosuhteiden nykytilasta, viimeisen 10 vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ja tulevaisuuden ennusteista. Selvitys julkaistaan alkukesästä 2011.